

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 10.03.2016 r.

Zespół Prawa Karnego

II.501.4.2016.MK

Do Prezesów Sądów Apelacyjnych

W zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich pozostaje problematyka zaspokajania potrzeb dzieci uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych oraz barier w realizacji tych uprawnień. Problem jest o tyle poważny, iż dotyczy około 190 tysięcy osób uchylających się od płacenia alimentów, a łączna kwota zadłużenia alimentacyjnego wynosi 6,8 mld zł (dane według BIG Info Monitor z czerwca 2015r.)

Istotnym zagadnieniem w tej materii jest skuteczność ścigania i osądzania sprawców przestępstwa niealimentacji, stypizowanego w art. 209 Kodeksu karnego.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r., sygn. akt VI KZP 13/75 wskazał, że „Znamię uporczywości łączy w sobie dwa elementy. Jeden z nich charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym wyrażającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim (obojętne z jakich pobudek), podtrzymywaniu własnego stanowiska na przekór ewentualnym próbom jego zmiany (np. mimo wszczęcia egzekucji cywilnej, przeprowadzenia rozmów ostrzegawczych itp.). Przejawem takiego nastawienia psychicznego bywa porzucenie pracy lub jej zmiana na gorzej płatną. Drugi element, obiektywny, polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. na wstrzymywaniu się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez 3 miesiące lub płaceniu ich nieregularnie albo w kwotach znacznie niższych od należnych)”. Ponadto odnosząc się do drugiego znamienia SN podniósł, że „Zakres podstawowych potrzeb

życiowych nie jest pojęciem stałym i niezmiennym, lecz zależy od konkretnych warunków społeczno-ekonomicznych i stanu świadomości społecznej na danym etapie rozwoju społeczeństwa. Im wyższy jest stopień tego rozwoju oraz przeciętny poziom życia obywateli, tym większe i bardziej różnorodne są potrzeby uznawane powszechnie za podstawowe. W szczególności staje się niezbędne nie tylko zabezpieczenie każdemu człowiekowi minimum egzystencji w postaci środków przeznaczonych na jego utrzymanie: żywności, odzieży, mieszkania itp., ale również - odpowiednio do wieku - zapewnienie mu niezbędnego wykształcenia i przygotowania zawodowego, a także możliwości korzystania z dóbr kulturalnych”.

Chciałbym uprzejmie prosić Pana Prezesa o poinformowanie Rzecznika, jak rozstrzygane są na obszarze apelacji krakowskiej te kwestie i czy zachodzą rozbieżności w wykładni art. 209 kodeksu karnego, w szczególności w zakresie znamion czynu zabronionego tj. pojęć „uporczywie uchyla się” i „niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych”. W zainteresowaniu Rzecznika pozostaje np. kwestia, czy w praktyce sądów apelacji krakowskiej zakresem tego określenia obejmowane są stany faktyczne polegające na nieregularnym płaceniu kolejnych rat alimentacyjnych albo na płaceniu ich w kwotach znacznie niższych od należnych.

Uprzejmie także proszę o nadesłanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich kserokopii stosownych orzeczeń.

Podpis na oryginale